

Vyšší náhrady za pracovní úrazy a nemoci z povolání

Zdroj: shutterstock.com

Zdravotní důsledky pracovních úrazů často přinášejí změnu pracoviště a v důsledku toho i nižší výdělek. Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu nebo k nemoci z povolání došlo, je pak povinen hradit poškozenému náhradu za ztrátu na výdělku do výše, jakou měl před úrazem (vznikem škody). Pro přiznání náhrady za ztrátu na výdělku je rozhodný průměrný výdělek, jehož zaměstnanec dosáhl před vznikem škody, ve většině případů před pracovním úrazem či nemocí z povolání. Řešení těchto otázek je vedle sporů o neplatnost výpovědi z pracovního poměru častou agendou advokátů.

Zaměstnanci právem poukazují na to, že kdyby zůstali na svém původním pracovním místě, které museli pro následky pracovního úrazu nebo nemoci z povolání opustit, dosahovali by tam podstatně vyššího výdělku, než činil jejich výdělek, který byl vzat za základ pro poskytování náhrady za ztrátu na výdělku v době, kdy k této ztrátě došlo.

Proto vláda schválila nové nařízení [1], podle něhož se průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady zvýší o 1,3 % a o částku 300 Kč. Jedná se o zvýšení shodné s valorizací důchodů, jejichž procentní výměra a základní výměra důchodu se od 1. ledna 2022 rovněž zvyšuje. Vznikl-li nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po 31. prosinci 2021 průměrný výdělek se nezvyšuje. **Náhrada za ztrátu na výdělku podle nového nařízení vlády přísluší od 1. ledna 2022.**

Valorizace náhrady

Právní úprava těchto otázek se provádí formou tzv. valorizace náhrady za ztrátu na výdělku podle zákoníku práce. Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti vzniklé pracovním úrazem nebo nemocí z povolání příslušející zaměstnancům podle zákoníku práce, případně podle dřívějších předpisů, se upravuje tak, že **se průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělku, případně zvýšený podle pracovněprávních předpisů, zvyšuje o 1,3 %. K této částce se připočte 300 Kč.**

Např.: K pracovnímu úrazu zaměstnance došlo v roce 2017. Jeho hrubý průměrný výdělek 23 000 Kč před úrazem byl již za roky 2017 až 2020 zvýšen (valorizován) podle dřívějších nařízení vlády. Po úraze je jeho výdělek 21 000 Kč. Náhrada za ztrátu na výdělku činila 2000 Kč. Podle nového nařízení vlády se jeho dřívější hrubý průměrný výdělek zvyšuje o 1,3% tedy o částku 279 Kč a o pevnou částku 300 Kč, celkově o 579 Kč na částku 23 579 Kč. Zvýšená náhrada činí 2 579 Kč (rozdíl mezi valorizovaným průměrným výdělkem – 23 579 Kč a výdělkem po úraze – 21 000 Kč.

Rozhoduje vznik škody

Zvyšuje se průměrný výdělek před vznikem škody. Mnohdy se vznik škody nemusí ztotožňovat s pracovním úrazem. Průměrný výdělek může být v obou případech rozdílný a může tak ovlivňovat výši náhrady. Vznik pracovního úrazu ještě totiž nemusí zakládat nárok na náhradu za ztrátu na výdělku, neboť zaměstnanec si např. může na novém pracovišti vydělávat stejně nebo i více, než si vydělával před úrazem. Teprve okamžikem, kdy si na pracovišti bude vydělávat méně a prokáže se, že je to v příčinné souvislosti s pracovním úrazem, vzniká škoda.

Např. zaměstnanec měl pracovní úraz v roce 2018 a po převedení na jinou vhodnou práci si vydělával stejně, jako před úrazem. V roce 2020 se mu však zhoršil zdravotní stav, v důsledku něhož nemohl vykonávat stejnou práci a byl převeden na jiné pracoviště, kde si vydělával méně. Bylo prokázáno, že nižší výdělek je v příčinné souvislosti s pracovním úrazem z roku 2018 a vzniká mu nárok na náhradu škody ve formě náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Bude se zvyšovat průměrný výdělek, kterého dosahoval v předcházejícím kalendářním čtvrtletí před vznikem škody (tedy v roce 2020) a nikoliv před vznikem pracovního úrazu. V důsledku každoročního zvyšování mezd by tato náhrada byla vyšší.

Nezvyšuje se náhrada

Dosavadní praxe při zjišťování zvýšené náhrady ukazuje, že mnohdy mzdové účetní nebo personalisté nepostupují v souladu s nařízením vlády a valorizují poskytovanou náhradu za ztrátu na výdělku, nikoliv průměrný výdělek před vznikem škody. Zaměstnanci by tak byli poškozeni.

Příklad výpočtu náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti: Zaměstnanec měl před pracovním úrazem průměrný výdělek 25 000 Kč a po úrazu měl na novém pracovišti výdělek 21 000 Kč. Rozdíl 4 000 Kč představoval náhradu za ztrátu na výdělku.

Nesprávný postup: zaměstnavatel zvýší částku 4.000 Kč o 1,3% tedy o 52 Kč na 4052 Kč.

Správný postup: zvyšuje se průměrný výdělek 25 000 Kč o 1,3 %, tedy o 325 Kč na 25 325 Kč..K to, mu se ještě připočítá částka 300 Kč. Zaměstnanec bude dostávat náhradu ve výši 4 625 Kč a nikoliv 4 053 Kč (s pevnou částkou 300 Kč 4 353 Kč)... Valorizaci průměrného výdělku musí provést každý zaměstnavatel bez žádosti zaměstnance.

Náklady na výživu pozůstalých

V případech smrtelného pracovního úrazu vznikají náklady na výživu pozůstalých, kdy zaměstnanec poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu jedné nebo více osobám. Podle § 271h zákoníku práce se při úhradě nákladů vychází z průměrného výdělku zaměstnance zjištěného před jeho smrtí. Pokud výživu poskytoval nebo byl povinen poskytovat jedné osobě, přísluší jí náhrada ve výši 50 % průměrného výdělku zaměstnance, jedná – li se o více osob, je to 80 % průměrného výdělku zaměstnance, který v důsledku pracovního úrazu zemřel. Nové nařízení vlády zvyšuje o 1,3 % průměrný výdělek, z něhož se náhrada vypočítá a o pevnou částku 300 Kč.

Příklad: Zaměstnanec měl před smrtelným pracovním úrazem průměrný výdělek 28 000 Kč. Na tuto částku byl průměrný výdělek zvýšen již předchozí valorizací. Vzhledem k tomu, že byl ženatý a má jedno dítě, náhrada na výživu pozůstalých byla ve výši 80 % tohoto výdělku, tedy 22 400 Kč. Nové nařízení vlády průměrný výdělek zvyšuje o 1,3 % na 28.364 Kč a o pevnou částku 300 Kč na 28 664 Kč. Z toho 80 % na výživu pozůstalých je 22 928 Kč.

JUDr. Ladislav Jouza,
advokát a rozhodce pracovních sporů